

3 Kända ombyggnader, förändringar och underhållsarbeten

3.1 Källor och litteratur

Nisbeth, Åke, *Västerlövsta kyrka, Upplands kyrkor nr 67, andra omarbetade upplagan*. Uppsala 1966. (UK)

Upplandsmuseets arkiv: Fotografier och handlingar i topografiska arkivet. (UM)

3.2 Kronologisk förteckning

Årtal	Händelse	Källa
1475-1500	Västerlövsta kyrka byggdes av gråsten och tegel. Den ersatte en äldre kyrka på samma plats. Delar av den gamla kyrkans murar återfinns i norra sidokapellet och sakristian. Kyrkan uppfördes med långhus och kor av samma bredd, sakristia och ett sidokapell i norr samt ett vapenhus i söder. Den välvdes med stjärnvalv som försågs med enkla målningar.	UK s 1 f
1520-talet	Korvalvet försågs med kalkmålningar.	UK s 8
Ca 1520	Kyrkans stora altarskåp tillverkades av Jan de Molders verkstad i Antwerpen.	UK s 12
1609	Kyrkans äldsta kända orgel tillverkades. Den placerades på korläktaren.	UK s 14
1657	Ljuskronan i norra korsarmen skänktes till kyrkan.	UK s 16
1669	Den nuvarande orgelläktarens barriär tillverkades.	UK s 14
1672-73	En ny orgel tillverkades av orgelbyggaren Anders Bengtsson.	UK s 14
1600-talets slut	Den stora ljuskronan i koret och en liten krona på orgelläktaren tillkom.	UK s 18
1709	Orgeln från 1673 flyttades från korläktaren till läktaren i väster.	UK s 14
1751-53	En orgel byggdes av orgelbyggarna Gren och Strähle.	UK s 14
1760	En tornbyggnad började uppföras i väster men arbetet avstannade.	UK s 4
1786-88	Jöns Berg i Sala utförde ritningar till en omfattande ombyggnad. Taket byggdes om så att sadeltaket ersattes av ett nytt brutet tak. Norra korsarmen och sakristian byggdes om helt och hållet och försågs med nya högre valv.	UK s 4
1790	Ny altarring tillkom.	UK s 13
1792	Predikstolen tillverkades.	UK s 14
1818	En tioarmad ljuskrona inköptes från Skultuna.	UK s 18
1821	Olof Sjöström i Gästrikland gjorde ritningar till ett nytt torn.	UK s 4 f
1826	Tornet uppfördes slutligen, fast efter ritningar av J. C. Serén.	UK s 6
1870-talet	Taket bygges om till ett lägre brutet sadeltak varvid de medeltida gavlarna nästan helt nedrevs.	UK s 6
1876	Ny orgel tillverkades av J. Åkerman.	UK s 14
1883	Kyrkogården utvidgades.	UK s 1
1898	Ny altarring tillverkades.	UK s 13
1900	En stor ljuskrona för 40 ljus inköptes.	UK s 16
1901	Tornhuven förstördes i en eldsvåda.	UK s 6
1904	En ny tornspira byggdes efter ritningar av Agi Lindegren.	UK s 6
1913	Kyrkogården utvidgades.	UK s 1

1913-14	Restaurering av kyrkan genomfördes. De medeltida kalkmålningarna frilades och konserverades av C. L. Lundin.	UK s 6 f
1950-talet	Taket restaurerades så att det återfick den form det hade före 1870-talet.	UK s 6
1954	Nytt orgelverk tillverkades av A. Mårtensson.	UK s 14
1957-58	Invändig restaurering genomfördes efter ritningar av arkitekt Ragnar Jonsson, Stockholm. Gapskullen i korets nordvägg återställdes. Kalkmålningarna rengjordes och alla äldre inventarier konserverades av konservator Sven Dalén. En gammal vinkällare under korets golv återställdes. Nya bänkar sattes in i kyrkan. Ett nytt altare tillverkades och altarringen från 1790 placerades åter på sin ursprungliga plats. I norra korsarmen iordningställdes en dopplats där dopfunten placerades. En stor bonad av konstnären Sten Kauppi, vävd av Handarbetets vänner, placerades på väggen bakom dopfunten.	UM UK s 6 f, 13
1958	Kyrkogården utvidgades åt väster. Förmodligen var det även nu som det lilla bisättningsrummet/kapellet byggdes i slutningen ned mot nya kyrkogården.	UK s 1.
1985	Omändringar gjordes i norra korsarmen, nykyrkan. Den fasta bänkinredningen ersattes av lösa stolar. Golvet kompletterades med tegel. Dopfunten flyttades till koret. På dopfontens tidigare plats i nykyrkan placerades ett altarbord av trä. Arbetena utfördes enligt ett förslag upprättat av Kjell Nykvist, Bjerking AB. Länsstyrelsen i Västmanlands län gav tillstånd till anläggande av minneslund enligt förslag upprättat av arkitekt Lennart Lundqvist.	UM
1987	Länsstyrelsen i Västmanlands län beviljade tillstånd till uppförande av ny ekonomi- och personalbyggnad på kyrkogården. Villkoret var att exteriören gavs en till kyrkan anpassad utformning med gråvit panel och grå betongpannor som taktäckning.	UM
1996	Invändig restaurering utfördes enligt förslag av arkitektgruppen Enköping, Göran Sollenberg. I vapenhuset byggdes ett vindfång i trä och bänkarna gjordes kortare. Under läktaren togs ett antal bänkrader bort och ett förberedelserum byggdes in under norra delen av läktaren. Läktaren försågs med en ny utrymningstrappa i långhusets sydvästra hörn. Handikapptoalett och pentry byggdes i tornets bottenvåning. Del av södra bänkkvarteret anpassades för rullstolsburna. Konserveringsarbeten utfördes av konservator Rune Hammarling. De omfattade rengöring av väggar och valv, fast träinredning och bänkinredning samt predikstol och orgelfasad. Det medeltida altarskåpet konserverades av Riksantikvarieämbetet. Kristusskulpturen som krönte altarskåpet placerades på korets södra vägg.	UM
1997	En ny större kororgel införskaffades till kyrkan. Den placerades i norra korsarmen.	UM
2001	Renovering av rötskador i tornbjälklag och klockvåning	UM
2003-04	Tornspiran renoverades och försågs med ny koppartäckning.	UM
2006	Kristusskulpturen placerades åter som krön på altarskåpet från ca 1520. På korets södra vägg placerades korset som prydde högaltaret från 1846-1903.	UM
2007	Brand- och inbrottslarm installerades i kyrkan.	UM

Förteckningen är upprättad i september 2008